

Anhörigstöd

Fastställt av socialnämnden
Framtagen av socialförvaltningen
Datum 2020-09-16
Ärendenr2020/195
Version [1.0]

Anhörigstöd

Innehållsförteckning

Anhörigstöd	1
Inledning	2
Grundläggande begrepp.....	2
Lagstiftning	2
Beskrivning av stöd till anhöriga.....	3
Syfte med insatsen	3
Krav på insatsen	3
Information.....	3
Förhållningssätt	3
Individuellt stöd	3
Stöd i grupp.....	4
Riskbedömning.....	4
Kris och säkerhetsberedskap.....	4
Medarbetare	4
Samverkan	4

Inledning

Tillsammans med tillämpliga delar i ”Grundläggande uppdrag och kvalitetskrav för utförare av socialtjänst” utgör detta dokument de kvalitetskrav som ställs på verksamheter som har ett särskilt uppdrag att erbjuda stöd till anhöriga i följande verksamheter, till exempel:

- Familjestödsenheten
- Alkohol- och drogrådgivningen
- MiniMaria
- Anhörigstödet, Hälsöfrämjande enheten

Grundläggande begrepp

Den som ger vård och stöd benämns anhörig. Den som tar emot vård och stöd från en anhörig benämns närstående. Med anhörig menas det nätverk av personer som brukaren har runt omkring sig. Det kan till exempel vara familj, vänner, arbetskamrater eller grannar. Släktskapet avgör inte vem som är anhörig, det gör relationen till den närstående. Det finns ingen avgränsning i ålder vad gäller att vara anhörig.

Anhörigstöd – Insatser som syftar till att underlätta den anhöriges situation. Syftet är att bidra till att minska anhörigas fysiska, psykiska, sociala samt ekonomiska belastning så att risken för ohälsa minskar. Detta kan ske antingen individuellt eller i grupp.

Anhörigperspektiv innebär att professionen ser, respekterar och samarbetar med både brukaren och de personer som är viktiga för hen.

Frivilligt uppdrag – Den generella utgångspunkten i lagstiftningen är att anhörig eller annan person själv avgör hur stort ansvar hen vill ta för att hjälpa, stödja och vårda. Frivillighet gäller förutom föräldraansvaret för barn under 18 år.

Lagstiftning

”Socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder”. (5 kap. 10 § socialtjänstlagen)

Bestämmelsen i 5 kap. 10 § SoL omfattar till exempel

- *anhöriga till personer med fysisk funktionsnedsättning*
- *anhöriga till personer med psykisk funktionsnedsättning*
- *anhöriga till personer med utvecklingsstörning eller annan intellektuell funktionsnedsättning*
- *anhöriga till personer med långvarig psykisk sjukdom*
- *anhöriga till personer med långvarig eller kronisk fysisk sjukdom*
- *anhöriga till personer med missbruks- och beroendeproblematik*
- *föräldrar till barn under 18 år med någon av ovanstående sjukdom eller funktionsnedsättning*
- *föräldrar till vuxna barn med någon av ovanstående sjukdom eller funktionsnedsättning*
- *vuxna barn till person med någon av ovanstående sjukdom eller funktionsnedsättning.*

Den bestämmelse i socialtjänstlagen (5 kap. 10 § SoL) som tydliggör ansvaret för stöd till anhöriga är formulerad på ett sådant sätt att den inte uttryckligen inkluderar barn. Många barn är i praktiken ändå omsorgsgivare och omfattas utifrån de bestämmelser som rör stödet till barn för en trygg uppväxt. Socialnämndens har ett ansvar för att verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden (5 kap. 1 § SoL) och säkra kännedom om FN:s barnkonvention om att alla barn har rätt till en barndom, en framtid samt rätten till att vara barn och få stöd från ett välfungerande välfärdssystem.

Beskrivning av stöd till anhöriga

Stöd till anhöriga ska utgå ifrån varje enskild anhörigs egna behov. Stödet ska ha sin utgångspunkt i den anhöriges egen hälsa och behov som finns kring ytterligare kunskap om exempelvis samhällsstöd eller diagnoser, liksom hälsofrämjande strategier för egen del. Stödet till anhöriga ska också möjliggöra till att skapa starka nätverk för anhöriga att fortsätta i efter avslutad kontakt med verksamheterna.

Syfte med insatsen

Syftet är att skapa hållbara strategier att skapa hanterbara och meningsfulla liv genom att minska de anhörigas psykiska, fysiska, sociala och ekonomiska belastning. För anhöriga kan det handla om att den närstående får det stöd den behöver ifrån samhället, liksom att själva ta emot stöd för egen del, avseende biståndsbedömda insatser eller som service(ej biståndsbedömda insatser).

Krav på insatsen

Information

Krav
Hemsida, väl uppdaterade med information och kontaktvägar.
Informationsmaterial riktat till anhöriga.
Uppsökande aktiviteter i syfte att informera och öka kunskapen om anhörigas situation samt om verksamheter riktade till anhöriga.

Förhållningssätt

Krav
Verksamheten ska ha en verksamhetsidé och tydliga mål med anhörigarbetet.
Verksamheten ska präglas av en helhetssyn och kontinuitet och utföras med flexibilitet, kvalitet och stor respekt för den anhörige.
Stödet ska vara utformat så att den anhöriges egna förmågor och resurser stärks.
De arbetssätt och metoder som används ska utgå ifrån målgruppens behov.

Individuellt stöd

Krav
Erbjuda individuella samtal till anhöriga. Samtalet ska ge möjlighet till reflektion över den anhöriges situation och bidra till ökade strategier att främja den anhöriges egen hälsa.
God kännedom om andra verksamheter/myndigheter för att kunna lotsa personer till ytterligare stöd.

Stöd i grupp

Krav
Erbjuda stöd i grupp till anhöriga. Gruppträffarna ska ge möjlighet att dela erfarenheter med andra anhöriga. Vidare ska träffarna ge möjlighet till reflektion över den anhöriges situation och bidra till ökade strategier att främja den anhöriges egen hälsa.
I möjligast mån utforma anhörigrupper i samverkan med andra berörda verksamheter och organisationer.
Erbjuda utbildningar och informationsträffar inom områden aktuella för målgruppen.

Efterlevandesamtal

Krav
Efterlevande avser här anhöriga som redan har kontakt med respektive verksamhet.
Erbjuda maximalt två samtal som syftar till att ge kunskap kring naturliga krisreaktioner och faser utifrån en sammanfattning av de upplevelser personen haft. Ge information om vart personen kan vända sig om besvärande krisreaktioner kvarstår.
Kunskap om Beroendeenhetens efterlevandestöd vid suicid – se Docpoint STY-13698

Riskbedömning

Krav
I kontakten med anhöriga ska riskbedömningar göras utifrån den anhöriges situation (t.ex upplevd ensamhet, suicidrisk, barn som anhöriga i nätverket, våld, alkohol/droger).

Kris och säkerhetsberedskap

Krav
Verksamheterna ska ha rutiner för säkerhet och krisberedskap.
Verksamheterna ska säkerställa att det finns evakueringsplan vid behov av evakuering.
Verksamheterna ska säkerställa att det finns utrymningsplan för händelse av brand och att samtliga i personalen känner till utrymningsplanen.

Medarbetare

Krav
Medarbetare ska få den introduktion, handledning och kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter avseende både barn och vuxna som anhöriga.
Kompetens kring att utforma stöd både individuellt och i grupp.
I de fall frivilligarbetare har uppdrag i verksamheten skall dessa erbjudas ett utbildningstillfälle per år.
Verksamheterna ska ha rutiner för att utföra registerkontroller enligt lagen(1998:620) om belastningsregister och vid arbete med barn även lagen (1998:620) om misstankeregister.

Samverkan

Krav
Samverkan ska ske mellan de verksamheter som har särskilt uppdrag att ge stöd till anhöriga.
Verksamheten ska ha en tydlig kontaktväg för andra medarbetare inom Region Gotland i syfte att tillgängliggöra och främja tidiga kontakter med anhöriga.
Verksamheten ansvarar för att i den mån möjligt inkludera frivilliga och föreningsliv i arbete riktat till anhöriga.

